



**Національний університет «Острозька академія»
Кафедра політології та національної безпеки**

**Науково-дослідний інститут інформатики і права
Національної академії правових наук України**

**Секція правового забезпечення національної безпеки і оборони
Національної академії правових наук України**

***ОСВІТА І НАУКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ***

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
1 грудня 2017 р. м. Острог**

Національний університет «Острозька академія»
Кафедра політології та національної безпеки

Науково-дослідний інститут інформатики і права
Національної академії правових наук України

Секція правового забезпечення національної безпеки і оборони
Національної академії правових наук України

***ОСВІТА І НАУКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ***

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
1 грудня 2017 р. м. Острог*

Острог
2017

УДК 355/359
ББК 66.061.43

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради факультету політико-інформаційного менеджменту Національного університету «Острозька академія»
(протокол №7 від 14.03.2018 р.)*

Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (1 грудня 2017 р., м. Острог) / [за заг. ред. д.ю.н. Романова М.С.]. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2017. – 180 с.

Рецензенти:

Стрельбицький Микола – доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Шевчук Дмитро – доктор філософських наук, доцент.

У збірнику подано матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку» (1 грудня 2017 р.), яка була організована кафедрою політології та національної безпеки Національного університету «Острозька академія», науково-дослідним інститутом інформатики і права Національної академії правових наук України, секцією правового забезпечення національної безпеки і оборони Національної академії правових наук України. Наукове видання складається з публікацій досвідчених науковців та молодих спеціалістів, що цікавляться сучасними викликами і загрозами у сфері міжнародної та національної безпеки, організацією освітньої діяльності у сфері національної безпеки, проблемами цивільно-військового співробітництва та розвитку військової освіти; основами розвитку права національної безпеки та військового права.

Видання розраховане на широке коло фахівців з політології та національної безпеки, спеціалістів, що працюють в структурах безпеки України, науковців, викладачів, аспірантів, студентів та усіх зацікавлених у розвитку національної безпеки.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

© Національний університет «Острозька академія»
© Колектив авторів

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

Пасічник Ігор Вітальне слово.....	9
Пилипчук Володимир Глобальні виклики і загрози національній та міжнародній безпеці.....	9
Романов Микола Вітальне слово.....	12

СЕСІЯ 1.

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

Жовтенко Тарас Європейська та євроатлантична безпека в умовах «гібридного» протистояння з РФ.....	14
Стронський Генріх Східна політика Польщі і проблеми її безпеки на сучасному етапі.....	17
Гущин Олег Правові виклики гібридної війни в Україні скрізь призму визначення виду збройного конфлікту.....	18
Шилін Микола Національна безпека: проблеми правового забезпечення діяльності суб'єктів сектору безпеки та можливі шляхи вирішення.....	21
Бомба Андрій, Кунанець Наталія, Пасічник Володимир, Присяжнюк О., Турбал Юрій Інструментальний комплекс моделювання суспільних напружень та потрясінь: соціокомунікаційний вимір.....	24
Рега Юрій Сучасні проблеми нагляду за діяльністю розвідувальної спільноти: європейський погляд.....	26
Пелешишин Андрій Особливі категорії користувачів соціальних середовищ інтернету, що впливають на безпеку інформаційного простору держави.....	27
Котляренко Олександр Створення військової поліції: проблеми та перспективи.....	29
Терещук Віталій Медіа-імперіалізм як чинник міжнародної безпеки.....	32
Любохинець Лариса Особливості забезпечення економічної безпеки держави в умовах інформаційної економіки.....	35

Романюк Наталія	
Політичний популізм як загроза безпеці Європейського Союзу.....	38
Малиновська Наталія	
До питання місця релігії у міжнародних відносинах на прикладі сучасних політичних концепцій.....	40
Абдуліна Тетяна	
Реформування системи управління сектором безпеки України на сучасному етапі.....	42
Криштанович Мирослав	
Співпраця поліції з органами місцевого самоврядування та громадськістю в контексті забезпечення громадської безпеки.....	44
Бомба Андрій, Кунанець Наталія, Пасічник Володимир, Присяжнюк О.	
Моделювання процесів семантичної фільтрації повідомлень в інформаційних потоках...	46
Несправа Микола	
Діалектика міжнародного права у контексті сучасних викликів світовій безпеці.....	47
Мельник Назар	
Об'єднання країн Балто-Чорноморського регіону як елемент системи Європейської безпеки.....	50
Беланюк Марина	
Військова юстиція як складова національної безпеки: історично-правові аспекти.....	52
Мороз Сергій	
Економічна безпека в контексті національної безпеки країни.....	54
Мейш Алла, Поліщук Іванна	
Напрямки державної політики національної безпеки.....	56
Сервецький Іван	
Поняття державної зради та її суспільна небезпека.....	59
Косілова Ольга	
Сепаратизм в Україні як загроза національній та політичній безпеці.....	62
Артюхова Надія	
Загрози національній безпеці України у сфері міжнародного торговельно-економічного співробітництва: визначення та класифікація.....	64
Ткачук Тарас	
Протидія кіберзагрозам у країнах позаблокового статусу.....	66
Ткачов Іван	
Поняття про терористичну загрозу національній безпеці України.....	70
Приходько Ігор	
Сучасний стан та виклики військово-технічному співробітництву України з іноземними	

державами – інтегральний аналіз.....	71
Величко Микола	
Щодо необхідності нормативно-правового обмеження доступу та контролю експорту інформації щодо наукових досліджень біологічного характеру, яка підпадає під категорію подвійного використання.....	74
Геть Віктор	
Сучасні безпекові виклики: погляд західних спецслужб.....	77
Мохонько Олена	
Можливості доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами злочинів проти основ національної безпеки, вчинених на території проведення АТО.....	79
Курандо Олексій	
Безпековий вимір зовнішньої політики адміністрації Барака Обама.....	82
Заворотько Інна	
Сексуальне і гендерно-обумовлене насильство, пов'язане зі збройним конфліктом: загроза безпеки громадянина і суспільства: методологія дослідження.....	85
Назаренко Олена	
Національна безпека: удосконалення соціального і правового забезпечення співробітників спецслужб.....	86
Руснак Олександр, Жалубак Віталій	
Іноземний досвід застосування професійного ризику в ході забезпечення національної безпеки.....	87
Іванов Олександр	
До питання правового регулювання забезпечення національної безпеки за доби української революції (1917 – 1921 рр.)	90
Ярошенко Олександр	
Обмеження прав і свобод громадян в умовах дії адміністративно-правового режиму воєнного стану (окремі аспекти)	93
Скворцова Ольга	
Безпекові аспекти легітимізації нетипового державного утворення (на прикладі Князівства Сіландії)	94
Гловадських Анастасія	
Папуаський сепаратизм в Індонезії.....	96
Сулима Анна	
Кримінально-правова характеристика фінансування тероризму.....	98
Піщук Леонід	
Міжнародна практика формування добровольчих оборонних організацій та збройних сил: досвід для України.....	101

СЕСІЯ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
ГАЛУЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Вітченко Андрій

Проблеми дотримання освітнього законодавства у процесі реформування вищої
військової школи в Україні.....104

Коропатнік Ігор

Підготовка фахівців для системи цивільно-військового співробітництва збройних сил
України.....107

Доронін Іван

Становлення права національної безпеки як актуальна проблема правової науки.....109

Шопіна Ірина

Інформаційна культура Збройних Сил України як фактор забезпечення їх боєздатності.....111

Артемов Володимир, Макаренко В.

Актуальні питання національно-патріотичного виховання майбутніх правоохоронців...114

Лукіна Тетяна

Якісна освіта як чинник національної безпеки України.....116

Кунанець Наталія, Пасічник Володимир, Валентин Томашевський

«Віртуальний університет» - освітнє веб-середовище дистанційної підготовки
інформаційних аналітиків.....119

Гулай Василь

Перспективи підготовки в Україні магістрів спеціальності «Національна безпека» за програмами
подвійних дипломів із провідними вузами Польщі: дилеми вибору спеціальності / спеціалізації..121

Ватраль Антоніна

Актуалізація наукових досліджень пізнавальної діяльності суб'єктів забезпечення
державної безпеки України.....124

Бойчук Олена

Досвід роботи психолога–волонтера з військовослужбовцями.....126

Корсак Костянтин

Потенціал ноонаук і ноотехнологій у захисті вітчизни.....129

Похресник Анатолій

Філософія освіти про науково-освітні комплекси в ХХІ ст.132

Осецький Йосип

Активізація досліджень з історії української мови як чинник зміцнення національної
самосвідомості.....135

Коваленко Є., Плетньов Олег

Імплементация практики Європейського суду з прав людини в національну правову
систему України.....138

Гірак Юлія Нормативно-правова база Європейського Союзу у вирішенні проблем біженців.....	140
Біленький А. Кунанець Наталія, Пасічник Володимир, Федонюк Анатолій Аспекти системного інформаційно-технологічного проекту «Розумне місто Луцьк».....	144
Лясковська Світлана Історичні знання в процесі підготовки фахівців у галузі національної безпеки України.....	146
Чеховська Марія, Лісовська Олена Використання приватних військових компаній у веденні гібридних війн.....	148
Чередниченко Олександр, Кучерина Сергій Актуальність впровадження сучасної системи протидії загрозам підприємств (установ) критичної інфраструктури в контексті національної безпеки України.....	151
Шмоткін Олексій Основні характеристики права національної безпеки	153
Звонарьов Олег Визначення поняття «спеціальні служби іноземних держав» як наукова та прикладна проблема.....	156
Давидова Тетяна Основи кримінологічної безпеки – майбутнім фахівцям у сфері національної безпеки....	158
Кривич Марина, Латишева Наталія Диверсифікована парадигма вищої освіти сектору безпеки й оборони України.....	159
Корсак Юрій Про засоби підвищення стійкості молоді до консцієнтальних нападів.....	163
Ляшенко Лариса, Ніна Соловей Про стратегічний імператив вивчення англійської мови	165
Лебединська Олена Стан фінансування наукової діяльності як загроза національній безпеці України.....	168
Тіщенко Володимир Фільтрація біженців/переміщених осіб як засіб виявлення та попередження існуючих загроз національній безпеці.	170
Гульчук Марія, Кулеша Марія Лексико-семантичні параметри поняття «безпека»	172
Петняк Владислав Приватні військові компанії як елемент врегулювання міжнародних збройних конфліктів.....	174
Лемішевська Олександра Кібердемократія в Україні: як blockchain і децентралізація можуть стати основою державного регулювання.....	177

Український науковець Єленський В. пропонує розглядати два головні теоретичні підходи до вивчення ролі релігії у сучасних міжнародних відносинах: примордіалізм та інструменталізм, а також поміркований конструктивізм – підхід, що поєднує в собі найголовніші елементи двох інших.

Примордіалісти доводять, що головним індикатором світової політики є приналежність націй до тієї чи іншої цивілізації. Власне, найвідоміший з представників наряду С. Гантінгтон, виокремлює цивілізації в значній мірі за релігійною ознакою. Релігія в сьогоденному світі – одна з центральних, найголовніша сила, яка мотивує і мобілізує людей. Водночас, С. Гантінгтон вбачає головні причини нових конфліктів – фундаментальні принципи поділу людства на етнічні, релігійні і цивілізаційні [5, с. 92]. Відповідно до цих відмінностей він заперечує можливість виникнення універсальної релігії, навпаки спостерігає відродження в посиленні релігійної свідомості і підйомі фундаменталістських рухів.

Представники другої групи – інструменталісти – переконують, що за кожним релігійно забарвленим конфліктом стоїть нерівномірний розподіл політичної влади або матеріальний інтерес. Інструменталісти звертають увагу, що політизація релігійних традицій та радикалізація релігійних рухів найчастіше відбувається в добу економічного занепаду, соціальної дезінтеграції та розпаду держав. «У таких умовах упосліджені й збіднілі маси звертаються до своїх релігійних традицій у пошуках альтернативного політичного устрою, який забезпечив би їм добробут, безпеку, впевненість у майбутньому. Політичні еліти експлуатують це у своїх цілях» [2, с. 255].

Існує безліч культурних, етнічних та релігійних маркерів, які притаманні кожній нації і які можуть бути використані для її мобілізації супроти інших націй [2, с. 255].

Таким чином, із зростанням популяризації секулярності лишається чільне місце для досліджень релігії у міжнародних відносинах. Значна частина дискусій зводиться до питання чи можна уніфікувати риси різних релігійних течій та уникнути конфронтації на релігійному ґрунті. Однак подібні тенденції прослідковуються в західних країнах, де на офіційному рівні проголошено принцип секуляризації або принцип світськості. Разом з тим розділення релігії та держави тільки посилює дискусію про роль релігії в політиці. Посилює цю дискусію відмінне розуміння релігії і її значення. Тому дане питання продовжує зберігати свою актуальність і знаходити обґрунтування в різних політичних концепціях.

Список використаної літератури:

1. Короткий оксфордський політичний словник / Пер. з англ.; За ред. І. Малкіна, А. Макмілана. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – 789 с.
2. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця XX- - початку XXI століття. – Львів: Видавництво Українського католицького університету 2013. – 504 с.
3. Bellah Robert N. Religious Evolution // American Sociological Review. – Vol. 29. – No. 3 (Jun., 1964). – P. 358-374. – URL: <http://bit.ly/2l3gHuV>.
4. Олбрайт М. Религия и мировая политика / Мадлен Олбрайт; Пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 352 с.
5. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций // М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 603 с.

© **Тетяна Абдуліна,**

головний спеціаліст відділу правового та
соціального захисту дітей служби у справах дітей
Виконавчого комітету Рівненської міської ради

Реформування системи управління сектором безпеки України на сучасному етапі

Політичне управління у сфері національної безпеки має полягати у формуванні цілісної системи взаємопов'язаних нормативно-правових актів, їх корегуванні, у разі виникнення нових загроз, та організації їх виконання.

Система вітчизняних нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки не відповідає сучасним вимогам. Перед усім вона не є цілісною і нерівномірно регулює процес забезпечення різних, взаємопов'язаних видів безпеки. Так в Україні діє Закон «Про основи національної безпеки України», прийнято нові редакції Стратегії національної безпеки, Воєнної доктрини, розробляється Концепція інформаційної безпеки. Проте окрім воєнної та інформаційної складових національної безпеки є політична, економічна, екологічна, гуманітарна, соціальна, науково-технологічна сфери її забезпечення.

В Україні все відбувається з точністю до навпаки. Незважаючи на те, що Закон «Про основи національної безпеки України» не відповідає вимогам часу, без його переопрацювання та не узгоджено з ним приймаються підзаконні нормативно-правові акти, а саме Укази Президента про нові редакції «Стратегії національної безпеки України» та «Воєнної доктрини України».

Тепер потрібно вносити зміни до Закону «Про основи національної безпеки України», який має вищу юридичну силу, відповідно до новоприйнятих підзаконних нормативних актів. Більше того, з незрозумілих причин замість переробки і удосконалення «Доктрини інформаційної безпеки» (2009 р.), вона скасовується і приймається рішення про розробку «Концепції інформаційної безпеки України». Хоча «концепція» - це по суті рівень закону, на якому повинні бути відображені базові цінності та довготривалі національні інформаційні інтереси, принципи їх захисту і реалізації. Це надає їй значення співставне з законом «Про основи національної безпеки». Проте інформаційна безпека є одним із взаємопов'язаних видів та складових національної безпеки. Жоден із них не повинен мати довготривалого домінуючого значення і забезпечуватись за рахунок інших.

Негативні наслідки політики безпеки СРСР, де домінуючим видом безпеки була воєнна її складова, оборонні програми мали пріоритетне значення, багато технічних винаходів спочатку використовувались з військовим призначенням, а вже потім могли адаптуватись до вимог народного господарства. У результаті недостатню увагу було приділено етнополітичній, економічній та соціальній безпеці, що і стало одним із вагомих чинників розпаду СРСР.

Ознаки такого однобічного підходу спостерігаються і в сучасній Україні, де домінуюче значення отримують воєнна та інформаційна безпека. Цей підхід вже призводить до негативних соціально-економічних наслідків і може спричинити до чергової політичної дестабілізації.

Побудована за роки незалежності система забезпечення національної безпеки України під час загострення відносин з Російською Федерацією виявила свою слабкість. Не підготовленими до російської агресії виявились як суб'єкти забезпечення національної безпеки так і законодавча основа їх діяльності.

Серед головних причин, які призвели до низької ефективності системи забезпечення національної безпеки України, на наш погляд, слід звернути увагу на такі:

- система забезпечення національної безпеки України будувалась на основі застарілої радянської системи, з використанням її складових (радянської армії, міліції, КДБ, прикордонних військ, які залишились Україні у спадок від СРСР), радянського законодавства і досвіду її функціонування у минулому столітті в умовах двополярного світу;

- формування системи забезпечення національної безпеки України відбувалось під тиском світових та регіональних лідерів, які виходили з власних національних інтересів, а не інтересів України (вимоги до України стосовно відмови від ядерної зброї без надання їй дієвих гарантій безпеки);

- політичне керівництво України протягом всього періоду незалежності нашої держави формально ставилось до захисту національних інтересів (виконання законодавства з питань національної безпеки, Стратегій НБ не організовувалось), воно й не докладало необхідних зусиль для формування і розвитку системи забезпечення національної безпеки України (хронічне недофінансування програм розвитку складових сектору безпеки з кожним роком погіршувало їх стан і вело до поширення корупції та повного занепаду);

- багатовекторна зовнішня політика в умовах цілеспрямованого поглиблення розбіжностей у політичних орієнтаціях населення за регіональним принципом і налаштованість представників політичного керівництва держави на реалізацію власних, корпоративних, а не національних інтересів сприяли відцентричним тенденціям і неготовності системи забезпечення національної безпеки до протидії загрозі сепаратизму;

- незавершеність формування і, як наслідок, неспроможність самої системи забезпечення національної безпеки України до аналізу безпекового середовища та своєчасного виявлення загроз, а також значний вплив на керівництво суб'єктів забезпечення національної безпеки України з боку іноземних спецслужб приводить до вироблення помилкових управлінських рішень з питань забезпечення національної безпеки.

Перерахованих причин низької ефективності системи забезпечення національної безпеки України достатньо для того щоби ініціювати питання про її докорінне реформування починаючи від створення моделі її функціонування та формування цілісної системи законодавчих актів у сфері національної безпеки і оборони України.

Список використаної літератури:

1. Аскарів В. Х., Масловський С. С. Нові підходи до організації системи оборонного планування в Збройних Силах України. – Електронний ресурс. – Режим доступу:

<http://defpol.org.ua/site/index.php/ru/arhiv/obonoglyad/1709-2010-04-08-10-45-34> [6]
Defence Capability Development Manual 2006.

2. Матеріали комплексного огляду сектору безпеки України [Електронний ресурс] // Режим доступу:

http://www.szru.gov.ua/index_ua/index.html%3Fp=1895.html

3. Новицький Г.В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України: монографія / Г. В. Новицький. – К.: Інтертехнологія, 2008. – 496 с.

4. Оборонный менеджмент, Ознакомление. Под ред. Г. Букур-Марку и др./ Женева-Киев, 2011, 75 с.

5. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.

© Мирослав Криштанович,

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри педагогіки та соціального управління
Національного університету «Львівська політехніка»

Співпраця поліції з органами місцевого самоврядування та громадськістю в контексті забезпечення громадської безпеки

07 листопада 2015 року набрав чинності Закон України «Про Національну поліцію», яким визначено правове становище діяльності органів Національної поліції України.

Національна поліція це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Також визначено Статтею 11 Закону України «Про Національну поліцію» функції поліції, які здійснюються у тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства на принципах партнерства і спрямована на вирішення їхніх потреб. Поліція

Збірник наукових праць

**ОСВІТА І НАУКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
1 грудня 2017 р. м. Острог**

Головний редактор – Ігор Пасічник

Відповідальний редактор – Микола Романов
Упорядник матеріалів – Наталія Малиновська

Матеріали друкуються в авторській редакції